

Pentateuch

Lekce 10

Josef a jeho bratři

Manuskript

Biblical Education. For the World. For Free.

Videa, studijní příručky a další zdroje najdete na webu Thirdmill.org.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována v jakékoli formě nebo jakýmkoli způsobem za účelem zisku, s výjimkou stručných citací pro účely recenzí, komentářů nebo vědecké práce, bez písemného povolení vydavatele, Third Millennium Ministries, Inc., 316 Live Oaks Blvd., Casselberry, Florida 32707.

Pokud není uvedeno jinak, všechny citáty z Písma pocházejí z Českého Studijního Překlada. Použito se svolením KMS a Nadačního fondu ČSP.

O SPOLEČNOSTI THIRDMILL

Thirdbmill je nezisková evangelikální křesťanská služba, která byla založena v roce 1997 a jejímž cílem je poskytovat:

Biblické vzdělávání celému světu zdarma.

Naším cílem je nabídnout bezplatné křesťanské vzdělávání statisícům pastorů a křesťanských vedoucích po celém světě, kteří nemají dostatečné vzdělání pro službu. Tento cíl naplňujeme tím, že vytváříme a celosvětově šíříme bezkonkurenční multimediální seminární kurikulum v angličtině, arabštině, mandarínštině, ruštině a španělštině. Naše lekce jsou také překládány do více než tuctu dalších jazyků prostřednictvím našich partnerských služeb. Učební plán se skládá z graficky zpracovaných videí, tištěných instrukcí a internetových zdrojů. Je navržen tak, aby jej mohly používat školy, skupiny i jednotlivci, a to jak online, tak ve vzdělávacích komunitách.

V průběhu let jsme vyvinuli vysoce nákladově efektivní metodu tvorby oceňovaných multimediálních lekcí s nejlepším obsahem a kvalitou. Naši autoři a redaktoři jsou teologicky vzdělaní pedagogové, naši překladatelé jsou teologicky zdatní rodilí mluvčí cílových jazyků a naše lekce obsahují poznatky stovek uznávaných profesorů seminářů a pastorů z celého světa. Kromě toho naši grafici, ilustrátoři a producenti dodržují nejvyšší výrobní standardy a používají nejmodernější vybavení a technologie.

Pro dosažení našich distribučních cílů Thirdbmill navázal strategická partnerství s církvemi, semináři, biblickými školami, misionáři, křesťanskými vysílacími společnostmi a poskytovateli satelitní televize a dalšími organizacemi. Tyto vztahy již vedly k distribuci bezpočtu videolekcí domorodým vedoucím, pastorům a studentům seminářů. Naše webové stránky také slouží jako distribuční cesty a poskytují další materiály, které doplňují naše lekce, včetně materiálů o tom, jak založit vlastní vzdělávací společenství.

Společnost Thirdbmill je daňovým úřadem uznána jako korporace 501(c)(3). Jsme závislí na štědrých příspěvcích církví, nadací, podniků a jednotlivců, které lze odečíst z daní. Další informace o naší službě a informace o tom, jak se můžete zapojit, najdete na [adrese www.thirdmill.org](http://www.thirdmill.org).

Obsah

ÚVOD	1
STRUKTURA A OBSAH	2
Patriarchální disharmonie (Genesis 37:2-36).....	3
Josef dráždí bratry.....	3
Bratři prodali Josefa.....	4
Josefova přísná vláda (Genesis 38:1-41:57).....	4
Judův hřích v Kanaánu (Genesis 38,1-30).....	4
Josefův úspěch v Egyptě (Genesis 39:1-41:57).....	5
Smíření a shledání (Genesis 42:1-47:12).....	6
První cesta (Genesis 42:1-38).....	6
Druhá cesta (Genesis 43:1-45:28).....	7
Třetí cesta (Genesis 46:1-47:12).....	8
Josefova laskavá vláda (Genesis 47:13-27).....	8
Patriarchální harmonie (Genesis 47:28-50:26).....	9
Jákovovo rodinné uspořádání (Genesis 47:28-50:14).....	9
Josefovo rodinné uspořádání (Genesis 50:15-26).....	10
HLAVNÍ TÉMATA	11
Společné důrazy.....	11
Boží milost Izraeli.....	12
Věrnost Izraele Bohu.....	12
Boží požehnání Izraeli.....	13
Boží požehnání skrze Izrael.....	13
Zvláštní důrazy.....	14
Národní jednota.....	15
Národní rozmanitost.....	17
ZÁVĚR	20
PŘISPĚVATELÉ	22
SLOVNÍČEK	23

Pentateuch

Desátá lekce

Josef a jeho bratři

ÚVOD

Sourozenci v rodinách s velkým majetkem se často přou o to, kdo získá větší dědictví. Když přijde čas předání majetku z jedné generace na druhou, mohou se i sourozenci, kteří se kdysi velmi milovali, rozeštvat natolik, že pouta lásky může obnovit jen Bůh. Kniha Genesis nás učí, že právě tak tomu bylo v případě rodiny izraelských patriarchů, Josefa a jeho bratrů. Jejich soupeření o dědictví po otci Jákobovi se stalo tak tvrdým, že se zdálo nemožné ho vyřešit. Jak však uvidíme v této lekci, Bůh Josefa a jeho bratry usmířil a znovu navázal jejich pouta lásky. Toto řešení určilo směr, kterým se ubíraly vztahy mezi dvanácti izraelskými kmeny v průběhu celého Starého zákona. A usměřňuje vztahy mezi Kristovými následovníky i dnes.

Tato lekce *Pentateuchu* je věnována části knihy Genesis, která pojednává o „Josefovi a jeho bratrech“. Podrobně se podíváme na Genesis 37:2-50:26, příběh o Josefových problematických vztazích s jeho sourozenci.

Než přejdeme k našemu hlavnímu tématu, pomůže nám zopakovat si základní obsah knihy Genesis. V jiných lekcích jsme viděli, že Genesis se dělí na tři hlavní části. Každá část byla navržena tak, aby určitým způsobem oslovila původní Mojžíšovo izraelské publikum. První část se zabývá prehistorií, kterou najdeme v Genesis 1:1-11:9. V druhé části je vylíčena raná patriarchální historie. V této části Mojžíš ukázal Izraelitům, že jejich povolání do země Kanaán bylo založeno na tom, co Bůh vykonal v nejstarších obdobích světových dějin. Druhá část zaznamenává dřívější patriarchální dějiny v Genesis 11:10-37:1. Mojžíš se zde zabýval tím, jak životy Abraháma, Izáka a Jákoba promlouvaly k otázkám, kterým Izraelité čelili na cestě do zaslíbené země. A třetí část, pozdější patriarchální historie, v Genesis 37:2-50:26 vypráví příběh Josefa a jeho bratrů. Naše lekce se zaměří na tuto poslední část Genesis.

Jak uvidíme, Mojžíšův záměr v této části knihy Genesis zahrnoval řadu poučení pro jeho původní posluchače. Ale obecně:

Příběh Josefa a jeho bratrů učil izraelské kmeny, jak žít společně v harmonii při dobývání a osidlování zaslíbené země.

Naše lekce o Josefovi a jeho bratrech se bude dělit na dvě hlavní části. Nejprve prozkoumáme strukturu a obsah těchto kapitol, jak jdou jejich literární zpracování a obsah ruku v ruce. Zadruhé se podíváme na několik hlavních témat, která Mojžíš zdůrazňoval pro izraelské kmeny, a na to, jak se tato témata vztahují na moderní křesťany. Začneme tím, že se podíváme na strukturu a obsah této části knihy Genesis.

STRUKTURA A OBSAH

Každý, kdo zná příběh Josefa a jeho bratrů, ví, že v něm vystupuje mnoho postav, že se v něm odehrává řada složitých zápletek a že se v něm setkáváme s různými kulturními prostředími. Tyto rysy jsou natolik komplexní, že je snadné zabývat se detaily a ztratit ze zřetele zastřešující literární strukturu, která vše drží pohromadě. Věnovat pozornost tomu, jak struktura a obsah těchto kapitol spolupracují, je však obzvláště důležité, protože vyprávění o Josefovi a jeho bratrech je vysoce jednotným dramatem.

Mojžíšova prezentace Genesis 37:2-50:26 tvoří vysoce integrované drama o pěti krocích („dějstvích“):

- Počáteční problém příběhu v Genesis 37:2-36 líčí patriarchální nesoulad kvůli Josefově budoucí vládě.
- Druhý krok neboli vzestupný děj v 38:1-41:57 se zaměřuje na Josefovu přísnou vládu - jeho vzestup k moci v Egyptě.
- Třetí krok v 42:1-47:12 je zlomovým bodem dramatu. Pojednává o usmíření a shledání patriarchů v Egyptě.
- Čtvrtý krok neboli klesající děj v 47:13-27 informuje o Josefově laskavé vládě v Egyptě.
- A závěrečné rozuzlení dramatu v 47:28-50:26 popisuje patriarchální harmonii pod Josefovou vládou.

V posledních desetiletích se řada vykladačů pokusila ukázat, že tyto kapitoly v Genesis tvoří rozsáhlý koncentrický chiasmus. Chiasmus je:

Literární útvar, v němž jsou části před a za ústřední větou paralelní nebo se vzájemně vyvažují.

Většina těchto pokusů zachází s tímto pohledem příliš daleko. Ukazují však na rozsáhlou dramatickou symetrii, která vnáší do celého příběhu Josefa a jeho bratrů soudržnost.

Není těžké si všimnout, že celkově vyprávění začíná patriarchální disharmonií a končí patriarchální harmonií v konečném rozuzlení dramatu.

Vzestupný děj Josefovy přísné vlády v Egyptě je v rovnováze s klesajícím dějem Josefovy laskavé vlády v Egyptě. A bodem obratu, kulminací - přechodem od disharmonie a ohrožení k benevolenci a harmonii - je smíření a shledání, k němuž dochází v Egyptě. Na tyto epizody se podíváme v pořadí, v jakém je Mojžíš představil. Pochopení této základní dramatické symetrie nám však pomůže, až budeme zkoumat řadu detailů v příběhu Josefa a jeho bratrů.

Obsah příběhu o Josefovi a jeho bratrech vykazuje větší literární složitost než kterákoli jiná část knihy Genesis. Obsahuje dlouhý seznam postav a mnohé z nich vykresluje jako trojrozměrné, proměnlivé charaktery. Scény jsou vykresleny živě. Všude se objevuje ironie, humor a tragédie. Vyprávění obsahuje mnoho nečekaných zvrátů, které připomínají a předjímají jiné události. Jako taková by tato část knihy Genesis vyzývala původní izraelské posluchače k mnohem většímu zamyšlení, než jaké můžeme prozkoumat v této lekci. Z časových důvodů se tedy omezíme pouze na několik poznámek k obsahu jednotlivých kapitol.

PATRIARCHÁLNÍ DISHARMONIE (GENESIS 37:2-36)

Mojžíš začal své vyprávění v Genesis 37:2-36 počátečním dramatickým problémem patriarchální disharmonie ohledně budoucí Josefovy vlády. Tato úvodní kapitola se skládá ze dvou částí, které společně ukazují, jak se disharmonie v Josefově rodině postupem času zhoršovala. První část v 37:2-11 ukazuje, jak Josef stále více rozčiloval své bratry. A druhá část, ve verších 12-36, vypráví o tom, jak bratři prodali Josefa do otroctví. Podívejme se na to, jak Josef své bratry rozčiloval.

Josef dráždí bratry

Mojžíš nejprve představil Josefa jako naivního mladíka, který byl svým otcem oblíben. Například ve 3. verši Jákob daroval Josefovi zdobené roucho, které jeho bratry přivedlo k žárlivosti. Ve 4. verši se dozvídáme, že „začali ho nenávidět a nedokázali s ním pokojně promluvit“. Aby toho nebylo málo, ve dvou dalších větách se Josef chlubil svými sny o budoucím povýšení nad svou rodinu. Kvůli tomu Mojžíš v pátém i osmém verši píše, že Josefovi bratři „ho nenáviděli ještě více“. A v 11. verši se píše: „Bratři na něho žárlili“.

Příčiny neshod mezi Josefem a jeho bratry... Mohu vybrat dvě. Jedna je, že mu otec ušil nejkrásnější roucho, a to roucho, na které se ostatní bratři podívali a řekli: „Jé, to bych asi potřeboval mít. To musí být moje.“ A když se podíváme sami na sebe, máme disharmonii i v této společnosti, protože někteří lidé žijí lepší život a my vidíme disharmonii u druhých, kteří se ptají: „Proč nejsem jako ten druhý?“ Dokonce i v církvi to máme. Vidíme, že někdo je nemocný a jiní jsou zdraví, a ptáme se: „Proč nejsme zdraví?“ A tak to je. Takže dávání toho nejlepšího Josefovi, když to ti druzí neměli, způsobilo určitou disharmonii. Za druhé: porušení lidské přirozenosti. Bratři záviděli, a protože jeho bratr měl lepší, víte, šaty než oni sami, byly krásnější než ty jejich, začali závidět. A semínko závisti najdeme v každém z nás. Nebyli to jen ti bratři, ale je to v nás všech. Ale jako křesťané jsme povoláni k tomu, abychom to nejprve rozpoznali a věděli, že je to hřích závisti, a mohli tomu učinit přítrž.

- Rev. Dr. Cyprian K. Guchienda

Poté, co Mojžíš představil patriarchální disharmonii, která vznikla, když Josef popudil své bratry, přešel k druhé části 37:12-36. Tyto verše obsahují krátké vyprávění vysvětlující, jak bratři prodali Josefa do otroctví.

Bratři prodali Josefa

Zde vidíme, že bratři Josefa zajali, svlékli mu jeho zdobené roucho a plánovali ho zabít. Nejstarší bratr Ruben se marně snažil Josefovi pomoci utéct. Nakonec to však byl Juda, kdo ostatní přesvědčil, aby Josefa raději prodali do otroctví, než aby ho zabili. Tato epizoda končí tragickou, lživou zprávou bratrů Jákobovi, že Josefa sežralo divoké zvíře. Bratři Jákobovi předložili Josefovo zakrvácené roucho a Jákob upadl do těžkého zármutku.

Tyto dvě epizody společně představují dramatický problém, který určuje směr celého příběhu Josefa a jeho bratrů. Byl to počátek tragické disharmonie mezi izraelskými kmenovými patriarchy.

Po úvodním problému patriarchální disharmonie ohledně budoucí Josefovy vlády přešel Mojžíš k druhému kroku. V 38:1-41:57 Mojžíš vyprávěl o vzniku přísné Josefovy vlády.

JOSEFOVA PŘÍSNÁ VLÁDA (GENESIS 38:1-41:57)

V tomto kroku Mojžíš použil dramatickou ironii tím, že dal posluchačům v situaci uvidět něco, co postavy v příběhu neviděly. Zaprvé, Josefovi bratři - zde představovaní Judou - žili v Kanaánu a zřejmě si byli jisti, že zabránili Josefovi získat nad nimi převahu. Ale, což ostatní postavy nevěděly, Josefova vláda daleko v Egyptě rostla. Bůh změnil Josefovo otroctví v cestu k povýšení nad jeho rodinu.

Zaměření na Josefovu přísnou vládu se dělí na dvě hlavní části. V první části 38:1-30 je popsán Judův hřích proti Támar v Kanaánu. Poté se v 39:1-41:57 dozvídáme o Josefově úspěchu v Egyptě. Podívejme se na Judův hřích v Kanaánu.

Judův hřích v Kanaánu (Genesis 38:1-30)

Juda se v této kapitole dostal do centra pozornosti, protože v předchozí epizodě zabránil svým bratrům zabít Josefa spíše on než Ruben. Tato část tedy představuje činy Jákobova syna, který měl mezi svými bratry nejvyšší postavení. Epizoda Judova hříchu v Kanaánu začíná v 38:1-5 zprávami o narození Judových synů. Morální tón je nastaven ve 2. verši, kdy se dozvídáme, že se Juda oženil s kanaánskou ženou.

Ve verších 6-11 se píše o Judových synech a Támar. Nejprve dal Juda Támar svému nejstaršímu synovi Érovi. Když Ér zemřel, dal Juda Támar svému druhému synovi Onanovi. Praxe levirátních sňatků neboli sňatků švagra s bezdětnou vdovou byla přikázána v Deuteronomiu 25:5-10. V tomto případě se jednalo o sňatek s bezdětnou vdovou. Tato praxe zajišťovala dědice zemřelému bratrovi a chránila jeho vdovu. V 9. verši však Onan odmítl dát Támar dítě. Ve verši 10 tedy Bůh vzal život i Onanovi. Juda se obával, že jeho třetího syna, mladého Šelu, by mohl potkat stejný osud. Proto mu nedovolil, aby se oženil s Támar. Místo toho poslal Támar s hanbou zpět k jejímu otci.

Ve verších 12-26 se píše o Támarině svedení Judy. Když si Támar uvědomila, že se za Šelu nevdá, přestrojila se za prostitutku a svedla Judu. Chytře Juda obelstila tím, že si ponechala jeho pečeť a její šňůru a hůl, kterou jí dal místo výplaty. O tři měsíce

později, ve verších 24-26, se Juda dozvěděl, že Tamar je těhotná, a rozhořčeně nařídil její popravu. Tamar však předložila pečeť, provaz a hůl, které jí Juda dal. Když si Juda uvědomil, co udělal, přiznal svou vinu. Poslechněte si Genesis 38:26, kde Juda říká:

Je spravedlivější než já, neboť jsem ji nedal svému synu Šelovi (Genesis 38:26).

Jak vyplývá z tohoto verše, patriarcha Juda přiznal, že jeho hřích byl mnohem horší než cokoli, co udělala Tamar. A ve svém pokorném vyznání a pokání byl příkladný. Díky této změně srdce má příběh o Judově hříchu proti Tamar pozitivní konec. Na rozdíl od úvodního úseku o Judových synech od kanaánské ženy uzavřel Mojžíš tuto část ve verších 27-30 zprávou o narození Judových synů od Tamar. Peres i Zerach se stali významnými jmény v judském kmeni.

S událostmi Judova hříchu v Kanaánu na paměti přejdeme nyní k druhému oddílu spojenému s Josefovou hroznou vládou. Tento oddíl, který se nachází v Genesis 39:1-41:57, je dlouhým vyprávěním o Josefově úspěchu v Egyptě.

Josefův úspěch v Egyptě (Genesis 39:1-41:57)

Tato část se dělí na tři hlavní segmenty. První část informuje o Josefově přesunu z Potífarova domu do vězení v 39:1-23. Poté, co Josef dorazil do Egypta, získal rychle Potífarovu přízeň a vládl jeho domácnosti. Potífarova žena se však pokusila Josefa svést. Když se jí to nepodařilo, obvinila Josefa ze špatného chování. Přestože Josef jejím návrhům odolal, Potífar falešným obviněním své ženy uvěřil. Poslal Josefa do faraonova vězení, kde si Josef rychle získal důvěru žalárníka. Protože tato epizoda navazuje na vyprávění o Judově hříchu s Tamar, jasně kontrastuje Judova dřívější nemorálnost s Josefovou morální čistotou.

Když čtu příběh o Judovi a Tamar, mám skoro pocit, že bych měl udělat malý střih a vložit ho někam jinde. A přece, když si člověk skutečně přečte kontext, uvědomí si, proč přesně Bůh tento příběh zařadil až poté, co už začal příběh o Josefovi. Myslím, že to dělá proto, že chce ukázat kontrast mezi nespravedlivým a spravedlivým člověkem. Josef je ochoten odolat sexuálnímu pokušení Potífarovy ženy. Juda se ve skutečnosti ochotně věnuje prostituci, možná dokonce náboženské rituální prostituci. A tak vidíte tento kontrast a faktem je, že Bůh požehná Josefovi dvojnásobným dílem prvorozeného, ačkoli on není prvorozený, ale je to ten, kdo vede svou rodinu spravedlivým způsobem.

- Dr. Stephen J. Bramer

Za druhé, v 40:1-41:45 se Josef přesunul z vězení na faraonův dvůr. V této části Mojžíš vysvětlil, jak se Josef dostal k moci tím, že vykládal sny faraonových úředníků. Později pak vykládal faraónovy sny týkající se sedmi let hojnosti a sedmi let hladu.

Ve třetí části, 41:46-57, Mojžíš shrnul Josefovou vládu na faraonově dvoře. V tomto úseku Mojžíš uvedl několik způsobů, jakými Josef v Egyptě uplatňoval autoritu, druhou po samotném faraonovi. V každém úseku popisujícím Josefův úspěch Mojžíš jasně ukázal, že Josef se dostal k moci nikoli díky vlastnímu důvtipu, ale díky Boží ruce.

Nyní, když jsme prozkoumali neshody patriarchů ohledně Josefovy budoucí vlády a Josefovou přísnou vládu v Egyptě, bychom měli přejít k hlavnímu bodu příběhu: usmíření a shledání patriarchů v Egyptě, zaznamenanému v Genesis 42:1-47:12.

SMÍŘENÍ A SHLEDÁNÍ (GENESIS 42:1-47:12)

Toto ústřední vyprávění o smíření a shledání se skládá ze tří úzce propojených cest Josefovy rodiny z Kanaánu do Egypta. První cesta je popsána v Genesis 42:1-38. Druhá cesta se nachází v 43:1-45:28. A třetí cestu můžeme vidět v 46:1-47:12. Podívejme se na první cestu.

První cesta (Genesis 42:1-38)

První cesta je nejjednodušší ze všech tří příběhů a lze ji rozdělit do tří částí. V první části, ve 42:1-5, se bratři vydali z Kanaánu do Egypta kvůli velkému hladu. V této části Jákob poslal všechny Josefovy bratry kromě Benjamína, aby si v Egyptě nakoupili jídlo.

Druhá část, 42:6-28, pojednává o událostech v Egyptě, kdy Josef poprvé poznal své bratry. Josef neprozradil svou totožnost, ale vyzkoušel charakter svých bratrů tím, že je poslal zpět do Kanaánu, aby si přivedli Benjamína. Josef nejprve hrozil, že všechny kromě jednoho z nich bude držet ve vězení, dokud Benjamín nedorazí do Egypta. V důsledku toho si bratři začali uvědomovat, že jejich hříchy je dohnaly. Ve 42:21 si řekli: „Jistě nwešeme vinu za svého bratra.“ O tři dny později Josef poslal všechny kromě Simeona zpět, aby přivedli Benjamína. Nařídil, aby jejich vaky naplnili obilím a stříbrem, které přinesli na nákup obilí. Když se bratři vraceli, jeden z nich objevil ve svém vaku stříbro. Bratři se vyděsili a ve 28. verši vykřikli: „Co nám to Bůh udělal?“

Třetí část, verše 29-38, popisuje, co se stalo, když se bratři vrátili do Kanaánu. Snažili se přesvědčit svého otce, aby s nimi poslal Benjamína zpět do Egypta, ale Jákob to odmítl. Bratři tedy zůstali v Kanaánu.

Druhá cesta (Genesis 43:1-45:28)

Poté, co jsme se krátce podívali na první cestu, přejdeme k událostem druhé cesty v Genesis 43:1-45:28. Druhá cesta je sice poněkud složitější než první, ale také se dělí na tři hlavní úseky. První úsek v 43:1-14 předchází cestě bratrů do Egypta. Poté, co jim

došly zásoby jídla, Jákob nakonec souhlasil, že spolu s bratry pošle do Egypta i s Benjamínem.

Druhá část, 43:15-45:24, se skládá z dlouhých popisů událostí v Egyptě. Nejprve v 43:15-34 Josef vítá své bratry na velké hostině ve svém domě. Svou totožnost však nadále tajil. Podle 43:30 byl Josef při pohledu na Benjamína tak dojat, že opustil místnost, aby se v soukromí rozplakal.

V 44:1-13 Josef dále zkouší své bratry. Přikázal svému správci, aby naplnil jejich pytle obilím a stříbrem a do Benjamínova pytle vložil stříbrný pohár. Poté Josef poslal své bratry zpět do Kanaánu. Na Josefův příkaz však správce bratry dostihl. „Našel“ stříbrný pohár v Benjamínově pytli a přivedl bratry zpět do Josefova domu.

Ve verších 14-34 Juda žádal Josefa o milost a v 16. verši přiznal: „Bůh postihl provinění tvých otroků.“ Juda pak nezištně nabídl, že sám zůstane v Egyptě místo Benjamína. Josef byl Judovou pokornou prosbou dojat. A v 45:1-15 Josef konečně odhalil svým bratrům svou totožnost. V kapitole 45:2 se píše: „[Josef] se dal do hlasitého pláče. Slyšeli to Egyptané a slyšel o tom faraonův dům.“ V 7. verši Josef vysvětlil, že ho Bůh poslal do Egypta, „aby zajistil váš ostatek na zemi a aby vás zachoval při životě pro veliké vysvobození“. Poté nařídil svým bratrům, aby přivedli svého otce Jákoba do Egypta. Tato scéna končí ve verších 14-15 dojemnou scénou, kdy se Josef a Benjamín s pláčem objímají a Josef líbá a hovoří se všemi svými bratry.

Prostřední část příběhu o Josefovi je o usmíření mezi Josefem a jeho bratry. Už odešel do Egypta, nastaly boje, Josefovi bratři přicházejí hledat jídlo a úlevu od hladu, ale uprostřed toho, zejména ve 45. kapitole, máme nádherný obraz - je to vlastně velkolepé - je to jedna z nejdramatičtějších a nejemotivnějších částí celé knihy Genesis, a to když se Josef a jeho bratři konečně usmíří. A zjistíte, že se objímají a pláčou a pláčou a pláčou. V této kapitole a v té, která jí jen o něco předchází, pláčou tak moc, že se dokonce i Egyptané diví, proč se tolik pláče. A tak je to krásný obraz, protože mezi bratry panovala taková disharmonie, ale v tu chvíli jsou naprosto jednotní. A to sjednocení pramení z toho, že Josef nejprve své bratry vyzkoušel a zjistil, že jsou to lidé proměnění. Nebyli takoví jako na začátku, kdy usilovali o jeho život, kdy podváděli svého otce a podobné věci. Byli to proměnění lidé a někteří z nich, jako například Juda, obzvlášť vynikají jako *proměnění lidé*... Smíření vychází z toho, že tito bratři byli proměnění a že Josef byl proměněn. Změnil se z toho drzého mladíka, který byl velmi pyšný na své sny a podobné věci, na toho, kdo má nyní milosrdenství z pozice moci. A když vidíte, jak se tyto změny v těchto kapitolách odehrávají, nebo je v nich poznáváte, je tato scéna, kdy pláčou a drží se jeden druhého, velmi cenná a zřejmě by utkvěla v paměti Izraelitů v Mojžíšových dobách.

- Dr. Richard L. Pratt, Jr.

V 45:16-24 pak faraon nařídil Josefovi, aby poslal své bratry pro Jákoba. A faraon Josefovi ve 20. verši slíbil: „To nejlepší z celé egyptské země bude vaše.“ Josef vyhověl

a nařídil svým bratrům, aby pokračovali v nově nalezené harmonii. Ve verši 24 je Josef poučil: „Nehádejte se cestou!“.

V závěrečné části druhé cesty, v 45:25-28, se bratři vrátili do Kanaánu. Vyprávěli Jákobovi, co se stalo v Egyptě, a Jákob souhlasil, že se s nimi do Egypta vrátí.

Po pohledu na smíření a shledání patriarchů při první a druhé cestě se dostáváme ke třetí cestě v Genesis 46:1-47:12.

Třetí cesta (Genesis 46:1-47:12)

Třetí cesta se dělí na dva hlavní segmenty. První část, 46:1-27, informuje o cestě bratrů do Egypta, tentokrát však s Jákobem. Ve verších 1-7 se dozvídáme plán cesty a Boží ujištění, že Jákob bude v Egyptě požehnán. Cestovní sekvence se pak uzavírá ve 46:8-27 výčtem Jákobových synů a vnuků, kteří odešli do Egypta.

Za druhé, stejně jako v první a druhé cestě, 46:28-47:12 obsahuje část o událostech v Egyptě. Kapitola 46:28-30 pojednává o setkání Jákoba s Josefem, v němž hrál hlavní roli Juda. A po něm, v 46:31-47:12, faraon přivítal Josefovou rodinu a nařídil jí, aby žila v Gošenu pod Josefovou péčí.

Poté, co Mojžíš napsal o usmíření a shledání patriarchů, přešel ke čtvrtému kroku, neboli k pádovému ději ve svém příběhu. V Genesis 47:13-27 Mojžíš vyprávěl o Josefově laskavé vládě v Egyptě.

JOSEFOVA LASKAVÁ VLÁDA (GENESIS 47:13-27)

V 47:13-26 se dozvídáme, že hladomor se postupem času zhoršoval. Josef zajistil potraviny v celém Egyptě a Kanaánu. Upevnil faraonovu moc tím, že odkoupil dobytek a půdu egyptského a kenaanského lidu, aby ho uživil. Tím zachránil nespočet životů.

Na konci tohoto vyprávění, v Genesis 47:27, Mojžíš komentuje, jak Josefova vláda prospěla Jákobovi a jeho synům. Mojžíš napsal:

Izrael pobýval v egyptské zemi, v zemi Gošenu; uchytili se v ní, byli plodní a velice se rozmnožili (Genesis 47:27).

Po počáteční patriarchální disharmonii, nástupu Josefovy hrozivé vlády, usmíření a shledání bratrů a Josefově laskavé vládě v Egyptě se dostáváme k poslednímu kroku Mojžíšova záznamu o Josefovi a jeho bratrech. V Genesis 47:28-50:26 zažívá Josefova rodina patriarchální harmonii pod Josefovou vládou.

PATRIARCHÁLNÍ HARMONIE (GENESIS 47:28-50:26)

Tento poslední krok řeší úvodní problém disharmonie mezi patriarchy. A tím, že se zaměřuje na harmonii Josefovy rodiny, zakládá požehnání Izraeli, které bylo pro první Mojžíšovo publikum obzvláště důležité.

Kapitoly o patriarchální harmonii se dělí na dvě hlavní části. V první z nich, v Genesis 47:28-50:14, Mojžíš upozorňuje na trvalé rodinné uspořádání Jáкова, které bylo vytvořeno v jeho posledních dnech. V Genesis 50:15-26 pak vidíme Josefovo trvalé rodinné uspořádání. Podívejme se nejprve na Jákovovo rodinné uspořádání.

Jákovovo rodinné uspořádání (Genesis 47:28-50:14)

Tato část začíná Jákobem v době jeho smrti. V 47:28-31 Mojžíš vysvětlil, že Jákob požadoval Josefovu přísahu, že ho pohřbí v Kanaánu. Ve 48:1-49:28 pak čteme o dvou samostatných setkáních týkajících se Jákovova požehnání.

Při prvním setkání v 48:1-22 Jákob soukromě požehnal Josefovi a jeho synům Efrajimovi a Manasesovi. Josefovi se zde dostalo pocty dvojnásobného dědictví, které se obvykle dává prvorozeným, protože Jákob se rozhodl, že s Efrajimem a Manasesem bude jednat jako s rovnocennými strýci. Nečekaně však Jákob dal Efrajimovi, Josefovu druhému synovi, přednost před prvorozeným Manasesem.

V 49:1-28 pak po soukromém vyvýšení Josefa a jeho synů dostávají všichni Jákovovi synové jeho poslední požehnání. Jákob shromáždil všechny své syny a patriarcha jim jednomu po druhém požehnal způsobem, který odpovídal tomu, jak žili. Jako Jákovova poslední požehnání měla tato opatření přetrvat po další generace.

Tato část končí v Genesis 49:29-50:14, kde se dozvídáme o Jákovově smrti a pohřbu. V těchto verších Josef splnil přání svého otce, aby byl pohřben v Kanaánu. Poté se vrátil do Egypta.

Patriarchální harmonie za Josefovy vlády zahrnuje nejen oddíl o Jákovově rodinném uspořádání, ale také Josefovo rodinné uspořádání v Genesis 50:15-26.

Josefovo rodinné uspořádání (Genesis 50:15-26)

Tento stručný oddíl je rozdělen do dvou krátkých zpráv. V 50:15-21 Josef ujišťuje své bratry o své laskavosti vůči nim. Josefovi bratři ho prosili o odpuštění a Josef jim milostivě odpustil.

Jednou z věcí, které vidíme v příběhu Josefa a jeho bratrů, je síla odpuštění, síla důvěry v Boží dobré záměry s námi, i když jsou pro nás okolnosti nesmírně těžké, a můžeme vidět ty, kteří nejsou ve stejné těžké situaci. Možná budeme dokonce schopni výstižně říct: „Do těchto okolností mě dostali oni.“ To je pravda. Ale Josefova reakce na to, že ho jeho bratři v podstatě prodali do otroctví, jak zjišťujeme, je důvěrou a poslušností vůči Hospodinu a naplněním jedinečného a důležitého záměru, k němuž ho Bůh předurčil.

- Rev. Dr. Michael Walker

V Genesis 50:19-21 Josef řekl svým bratrům:

Nebojte se. Cožpak jsem na místě Boha? Vy jste proti mně sice zamýšleli zlo, Bůh to však zamýšlel k dobru, aby vykonal to, co je dnes, aby zachoval při životě početný lid. A tak se už nebojte. Já se budu starat o vás i o vaše malé děti (Genesis 50:19-21).

Celý příběh Josefa a jeho bratrů se uzavírá v Genesis 50:22-26 přísahou, kterou Josef od svých bratrů vyžadoval. Poslechněte si Genesis 50:25:

A zapřisáhl syny Izraelovy slovy: Bůh vás jistě navštíví, a pak odsud vyneste mé kosti (Genesis 50:25).

Podle záznamu v knize Genesis byla tato přísaha Josefovou poslední interakcí s bratry před svou smrtí. Josefovi bratři jménem svých potomků slíbili, že až Bůh vysvobodí Izrael z Egypta, budou Josefa nadále ctít tím, že si s sebou vezmou jeho kosti a pohřbí je v zaslíbené zemi.

Josefova poslední slova jsou tato: „Bůh vás jistě navštíví“ - mluví v podstatě ke svým bratrům a své rodině - „a pak odsud vyneste mé kosti.“ Je velmi pravděpodobné, že jakmile Josef jako egyptský vládce zemřel, byl nabalzamován, uložen do sarkofágu... Pokaždé, když tento sarkofág uvidí, vzpomenou si na slib, který dal Josef, a na slib, který byl dán patriarchům, že se vrátíte do země. Josef řekl: „Odneste s sebou mé kosti, vezměte je s sebou do zaslíbené země.“ A tak se Josef vrátil do zaslíbené země. To je součástí toho, že přijal Boží zaslíbení... A tak když Židé opouštěli Egypt, Mojžíš s sebou vzal Josefovy kosti. Opět se během těch čtyřiceti let staly symbolem, vizuální pomůckou velkého zaslíbení, které dal Bůh izraelskému lidu, že bude v zaslíbené zemi. Kosti pak byly nakonec pohřbeny v Šekemu a princip je tu, myslím, velmi jednoduchý: Boží zaslíbení musí být skutečnější než cokoli jiného v životě. Bůh své sliby plní.

- Dr. Larry J. Waters

Až do této chvíle jsme se v lekci o Josefovi a jeho bratrech zabývali strukturou a obsahem Mojžíšova vyprávění. Nyní bychom měli přejít k druhému hlavnímu tématu naší lekce, k hlavním tématům těchto kapitol.

HLAVNÍ TÉMATA

Příběh Josefa a jeho bratrů měl pro původní publikum knihy Genesis mnoho důsledků, mnohem více, než zde můžeme zmínit. A totéž platí i pro moderní aplikaci. Přesto, pokud se na tyto kapitoly podíváme v rámci prostředí původního publika, určitá témata se posunou do popředí. Tato hlavní témata nepokrývají všechny způsoby, jakými měl Josefův příběh působit na své původní publikum. Nepředstavují ani všechny

způsoby, jak bychom je měli aplikovat dnes. Tato hlavní témata nám však poskytují orientaci v některých nejpodstatnějších rysech této části knihy Genesis.

Na některá hlavní témata těchto kapitol se podíváme dvěma způsoby. Nejprve uvedeme několik poznámek k tomu, jak můžeme přistupovat k některým společným důrazům, které se objevují jak v Josefově příběhu, tak v záznamech o Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi. A zadruhé se podrobněji podíváme na dva zvláštní důrazy, které jsou zdůrazněny v příběhu Josefa a jeho bratrů. Podívejme se nejprve na několik společných důrazů.

SPOLEČNÉ DŮRAZY

Jak jsme si ukázali v jiných lekcích o Genesis, ve vyprávění o životě Abrahama, Izáka a Jákoba se objevují čtyři hlavní témata. Tato témata se objevují i v příběhu o Josefovi a jeho bratrech: důraz na Boží milost pro Izrael, požadavek věrnosti Izraele Bohu, Boží požehnání pro Izrael a Boží požehnání skrze Izrael pro ostatní. Zamysleme se na chvíli nad tím, jak v této části Bible přistupovat k tématu Boží milosti vůči Izraeli.

Boží milost Izraeli

Písmo používá specifické termíny pro Boží milost, milosrdenství a laskavost, ale v Josefově příběhu se s nimi setkáváme jen zřídka. Přesto se v těchto kapitolách setkáváme s *tématem* Boží milosti. V tom, co budeme nazývat „tamten svět“ Josefovy doby, Bůh Josefovi a jeho rodině občas připomínal svou minulou milost, milost, kterou projevil ještě před jejich příchodem. Bůh také Josefovi a jeho rodině na každém kroku projevoval svou trvalou milost. A když Bůh poukazoval na události v budoucnosti, často naznačoval, jak Josef a jeho rodina jednoho dne obdrží jeho budoucí milost, zejména milost návratu do zaslíbené země.

Tyto tři druhy milosti však netvořily jen Josefův příběh. Mojžíš psal o Boží milosti v Josefově světě, aby jeho původní posluchači mohli přemýšlet o mnoha způsobech, jakými jim Bůh prokázal milost v „jejich světě“.

Stejně tak můžeme jako Kristovi následovníci uplatnit milost, kterou Bůh prokázal Josefovi a jeho rodině, i v našem světě. Existuje mnoho způsobů, jak to udělat, ale často je užitečné přemýšlet v termínech tří fází Kristova království. Z naší novozákonní perspektivy se na nás vztahuje minulá Boží milost prokázaná Josefovi a jeho bratrům, která se projevila při prvním Kristově příchodu, při inauguraci jeho království. Pokaždé, když v Josefově příběhu vidíme trvalou Boží milost, připomínáme si jeho trvalou milost v našem každodenním životě po celou dobu trvání Kristova království. A stejně jako Josef a jeho rodina očekávali budoucí Boží milost, můžeme i my doufat v Boží milosrdenství při dovršení Kristova království v novém nebi a nové zemi.

Spolu se společným důrazem na Boží milost pro Izrael se podívejme na požadavek věrnosti Izraele Bohu.

Věrnost Izraele Bohu

Jedním z nejneobvyklejších rysů Mojžíšova vyprávění o světě Josefa a jeho bratrů je to, že Mojžíš nikdy neuvádí slovní pokyny nebo příkazy od Boha. Místo toho Mojžíš očekával, že Izraelité zhodnotí Josefovou věrnost Bohu v tamtom světě ve světle zákona, který přijali ve svém světě.

Mojžíš samozřejmě věděl, že patriarchové si nemohli zasloužit spasení věrností Božím zákonu. To bylo vždy nemožné. Ale jejich poslušnost a neposlušnost ukazovala skutečný stav jejich srdcí na každém kroku příběhu. A Mojžíš vyzval své posluchače, aby ve světle Josefova příběhu zkoumali svá vlastní srdce.

Pokud jde o negativní stránku, Mojžíš například nemusel přímo mluvit o Božím nesouhlasu s plánem bratrů zabít Josefa. Jeho posluchači již věděli, že tím porušil šesté přikázání zakazující vraždu uvedené v Exodu 20:13. Prodaní Josefa do otroctví porušovalo zákony, jako je Deuteronomium 24:7. Bratři porušili přikázání z Exodu 20:12 o úctě k otci a matce, když Jákoba podvedli. Když se Juda vyspal s Támar v domnění, že je to prostitutka, porušil přikázání proti nemravnosti v Exodu 20:14 a další zákony, jako je Leviticus 19:29. Juda se tak dostal do rozporu s přikázáními, která se týkala smilstva.

Pozitivní je, že Mojžíš se spoléhal na to, že jeho posluchači znají Boží zákon, aby zjistili, kdy jsou Josef a jeho bratři věrní Bohu. Například v Exodu 20:14 a 17 se Josef řídil sedmým a desátým přikázáním, když projevil sexuální morálku tím, že odolal svádění Potífarovy ženy. Později, v pasážích jako Genesis 46:29-34, Josef a jeho bratři ctíli svého otce v souladu s pátým přikázáním v Exodu 20:12. Pokání a pokora bratrů před Josefem odrážely zákony, jako je Deuteronomium 5:5. Josefova laskavost a milosrdenství vůči bratrům odpovídaly pasážím, jako je Leviticus 19:18. Vidíme tedy, že když Mojžíš popisoval neloajalitu a věrnost v tamtom světě, upozorňoval na neloajalitu a věrnost svých původních izraelských posluchačů v jejich světě.

Jako moderní křesťané bychom se v Josefově příběhu měli vypořádat s věrností a neloajalitou vůči Bohu přinejmenším třemi hlavními způsoby. Zaprvé bychom měli tyto příklady porovnat a dát do kontrastu s Ježíšovou dokonalou poslušností Bohu, zejména při inauguraci jeho království. Za druhé bychom měli být připraveni aplikovat morální zásady z příběhu o Josefovi na náš každodenní život během pokračování Kristova království. A konečně požadavek věrnosti v Josefově příběhu by nás měl upozornit na to, co se stane při Kristově návratu při dovršení jeho království. V té době budou všichni, kdo uplatnili spásnou víru v Krista, plně ospravedlněni a proměněni v dokonale poslušné Boží služebníky v novém nebi a nové zemi.

Podívali jsme se na společné důrazy na Boží milost pro Izrael a na věrnost Izraele Bohu. Třetím důrazem, který sdílí Josefův příběh i dřívější patriarchální dějiny, je téma Božího požehnání Izraeli.

Boží požehnání Izraeli

Pokud jde o „tamten svět“ Josefa a jeho bratrů, měli bychom zmínit, že Bůh vyléval svá požehnání někdy navzdory neloajalitě patriarchů a jindy jako odpověď na jejich loajalitu. Mojžíš koncipoval téma Božího požehnání svému lidu v onom světě tak, aby si jeho původní posluchači uvědomili nesčetné způsoby, jakými jim Bůh v jejich světě žehnal - a to jak navzdory jejich neloajalitě, tak i jako odpověď na jejich loajalitu.

Stejně tak se Boží požehnání v příběhu o Josefovi a jeho bratrech vztahuje i na náš dnešní svět. Někdy je to navzdory naší neloajalitě a jindy jako odpověď na naši loajalitu. Souvislosti mezi Josefovým příběhem a naším životem nacházíme díky uznání požehnání, která Bůh vylil na svůj lid při inauguraci Kristova království. Poznáváme také, jak nám žehná nyní v pokračování Kristova království. A těšíme se na to, jak nám Bůh bude žehnat při dovršení Kristova království.

Vedle společných důrazů na Boží milost pro Izrael, věrnost Izraele Bohu a Boží požehnání pro Izrael je v příběhu o Josefovi kladen důraz také na Boží požehnání, které Bůh *skrže* Izrael poskytuje ostatním.

Boží požehnání skrže Izrael

Pasáže jako Genesis 12:3; 22:18 a 26:4 nám říkají, že Bůh požehnal Izraeli a určil Abrahama a jeho potomky, aby šířili jeho království a jeho požehnání všem národům. Toto téma se v onom Josefově světě objevuje především v tom, jak Josefova vláda v Egyptě vedla k požehnání pro ostatní. Například v Genesis 39:5 byl Josef požehnáním pro Potífara. Ve 39:22 byl požehnáním pro žalárníka ve faraonově vězení. A Josef požehnal faraonovi, když vyložil faraonův sen ve 41:25. Největší požehnání druhým však přišlo na vrcholu Josefovy moci, když požehnal Egyptanům a mnoha národům. Jak uvádí Genesis 41:56-57:

Hlad byl po celé zemi. Josef otevřel všechny sýpky a prodával Egyptanům obilí. A hlad se v egyptské zemi rozmáhal. A všechny země přicházely do Egypta k Josefovi nakupovat obilí, protože hlad se rozmohl po celém světě (Genesis 41:56-57).

Je snadné pochopit, jak se téma požehnání Izraele ostatním vztahuje na „jejich svět“ původních Mojžíšových posluchačů. Zaprvé, při poslechu Josefova příběhu by Izraelce povzbudilo vědomí, že jejich patriarchové již žehnali jiným. Také by si uvědomili, že je Bůh povolal, aby v jejich době přinášeli Boží požehnání druhým. A těšili by se na budoucnost, kdy jejich potomci budou šířit Boží požehnání do celého světa.

Jak se dalo očekávat, toto téma se týká i nás v našem světě. Kristus udělil světu požehnání při inauguraci svého království. Při pokračování svého království žehná světu prostřednictvím církve. A jednoho dne požehná všem kmenům a národům světa při dovršení svého království v novém stvoření.

ZVLÁŠTNÍ DŮRAZY

Když jsme zkoumali hlavní témata Josefova příběhu, zmínili jsme se o některých společných důrazech Josefova příběhu a ostatních patriarchálních dějin v Genesis. Nyní bychom se měli zaměřit na dva zvláštní důrazy, které najdeme výrazně v Josefově příběhu. Na začátku této lekce jsme navrhli, že:

Příběh Josefa a jeho bratrů učil izraelské kmeny, jak žít společně v harmonii při dobývání a osidlování zaslíbené země.

Jak jsme viděli, velká část této části knihy Genesis se týká disharmonie a harmonie mezi Josefem a jeho bratry. Josef a jeho bratři byli otci dvanácti izraelských kmenů. Tyto vzájemné vztahy tedy přímo souvisely se vzájemnými vztahy mezi izraelskými kmeny v Mojžíšově době. Poslechněte si Josefova poslední slova v Genesis 50:24-25, kde se tato souvislost přesouvá do popředí:

Josef řekl svým bratrům: Já umírám, ale Bůh vás jistě navštíví a vyvede vás z této země do země, kterou přísáhl dát Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi. A zapřísáhl syny Izraelovy slovy: Bůh vás jistě navštíví, a pak odsud vynesete mé kosti (Genesis 50:24-25).

Bylo by těžké přecenit souvislost, kterou tato pasáž vytváří mezi světem Josefovy doby a jejich světem, tedy původními posluchači Mojžíše. Mojžíš uzavřel příběh Josefa a jeho bratrů Josefovým výslovným předjímáním toho, co se dělo v životě původních posluchačů knihy Genesis - jejich vstupu do zaslíbené země.

Existuje mnoho způsobů, jak shrnout důsledky tohoto spojení mezi Josefovými posledními slovy a zkušenostmi původních posluchačů. Pro naše účely se však podíváme jen na dva zvláštní důrazy. Zaprvé uvidíme, jak byl příběh Josefa a jeho bratrů určen k podpoře národní jednoty mezi izraelskými kmeny v Mojžíšově době. A za druhé uvidíme, jak jeho slova uznávala národnostní rozmanitost, kterou Bůh ustanovil mezi izraelskými kmeny. Podívejme se nejprve na téma národní jednoty.

Národní jednota

Abychom si uvědomili důležitost tématu národní jednoty, musíme poukázat na to, že příběh Josefa a jeho rodiny se odchyluje od schématu, které se v Genesis opakovaně objevuje. Tento vzorec můžeme nazvat „výlučné nástupnictví“. Výlučnou posloupností máme na mysli předávání zvláštní Boží přízně v průběhu času prostřednictvím jedné hlavní postavy nebo patriarchy.

Přemýšlejte o tom takto: V prehistorii v Genesis 1:1-11:9 Bůh nejprve určil, že Adam a jeho potomci naplní celý svět a budou mu vládnout. Měli rozšířit slavné Boží království po celé zemi. S příchodem hříchu však toto zaslíbení přešlo výhradně na Seta, a nikoli na Kaina. Zvláštní Boží přízeň pak procházela linií Setových potomků, dokud Bůh nepotvrdil svou smlouvu výhradně s Noemem. Noe měl tři syny: Šema, Chama

a Jafeta. Boží zaslíbení však přecházela výhradně přes Semovu linii. A na konci prehistorie byl výlučným dědicem Božích zaslíbení Semův potomek Abraham.

Dřívější patriarchální historie v Genesis 11:10-37:1 pokračuje v tomto modelu výlučného nástupnictví. Abrahamova zaslíbení přešla pouze na Izáka namísto Izmaela a dalších Abrahamových synů. A Boží zaslíbení Izákovi byla předána výhradně Jákobovi namísto Ezauovi.

Jakkoli byl tento vzorec výlučného nástupnictví v prvních 36 kapitolách knihy Genesis zásadní, v příběhu Josefa a jeho bratrů náhle končí. V této části Genesis Mojžíš zdůraznil „inkluzivní posloupnost“. Věřil, že zvláštní Boží přízeň přešla z Jákoba na všech jeho dvanáct synů, nikoli pouze na jednoho. Když Jákob zemřel, všech dvanáct jeho synů a jejich potomci, dvanáct izraelských kmenů, se společně podílelo na Jákobově dědictví zaslíbené země. A toto inkluzivní rozdělení Jákobova dědictví všem jeho synům vyzývalo Mojžíšovo izraelské publikum k národní jednotě.

Když čteme příběh Jákoba a pak Josefa a jeho bratra Judy, uvědomujeme si, že v této rodině je mnoho zmatků, mnoho konfliktů, žárlivosti, svárů, a Bůh nechce, aby jeho smluvní společenství žilo tímto způsobem. A tak se tento příběh stává, myslím, paradigmatem toho, jak Bůh působí ve smluvním společenství, aby přinesl jednotu, protože Josef a Juda nakonec skončí sjednocení, už nejsou v konfliktu. To je dobrý příklad pro pozdější lid. Josef a Juda jsou dva hlavní izraelské kmeny. Stává se pro ně skvělým příkladem toho, jakou jednotu chce Bůh ve smluvním společenství vidět a jakou se snaží vytvořit.

- Dr. Robert B. Chisholm, Jr.

Jak jsme viděli dříve, příběh Josefa a jeho bratrů začal neshodami způsobenými vzájemnými hříchy bratrů. Skončil však harmonií mezi bratry. Mojžíšovo vyprávění tak dalo všem, kteří ho následovali, jasně najevo, že Bůh vyzval izraelské kmeny, aby usilovaly o národní jednotu. Jak ukázal Josefův příběh, celý Izrael se společně podílel na dědictví zaslíbené země, kterou Bůh dal Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi.

Není tedy divu, že Mojžíš řešil jednotu mezi izraelskými kmeny i na jiných místech. Například v Exodu 19:8 zdůraznil, že všichni Izraelité se na hoře Sinaj jednomyslně shodli na uzavření smlouvy s Bohem. V Numeri 32 a Jozue 1:12-18 Mojžíš i Jozue trvali na tom, aby kmeny v kenaanské zemi bojovaly společně, než se některý z nich oddělí od ostatních. Mojžíš také shromáždil všechny kmeny dohromady k obnovení smlouvy v Deuteronomiu 29:2.

Národní jednotu Izraele zdůrazňovali i pozdější starozákonní autoři. Navzdory neúspěchům Davida a Šalomouna bylo období sjednocené monarchie považováno za zlatý věk Izraele. Rozdělení národa na severní a jižní království zdaleka neodpovídalo Božímu ideálu pro jeho lid. Později izraelští proroci slibovali, že se kmeny po vyhnanství opět sjednotí. A knihy jako Kronika trvaly na tom, že zástupci každého kmene se musí po vyhnanství usadit v zaslíbené zemi.

Mojžíšův důraz na jednotu mezi dvanácti kmenovými patriarchy v onom světě Josefa a jeho bratrů podpořil národní jednotu mezi izraelskými kmeny v jejich světě.

Tento důraz také poukazuje na jeden z hlavních způsobů, jakým by měl být příběh Josefa a jeho bratrů aplikován na náš moderní svět. Stejně jako měly izraelské kmeny společné dědictví, mají všichni Kristovi následovníci kdekoli na světě společné dědictví v Kristu. Ježíš tuto jednotu založil při inauguraci svého království. O tuto jednotu musíme usilovat po celou dobu trvání Kristova království. A jednoho dne se budeme těšit z dokonalé jednoty a harmonie mezi Božím lidem při dovršení Kristova království. Poslechněme si Efeským 4:1-6, kde Pavel říká:

Prosím vás tedy ... abyste usilovali zachovávat jednotu Ducha ve svazku pokoje. Je jedno tělo a jeden Duch, jakož jste byli i povoláni v jedné naději svého povolání; jeden Pán, jedna víra, jeden křest; jeden Bůh a Otec všech, ten nade všemi, skrze všechny a ve všech (Efeským 4:1-6).

Všimněme si logiky této pasáže. Pavel vyzval Kristovy následovníky, aby „usilovali zachovávat jednotu Ducha“. Stejně jako společné dědictví mezi izraelskými kmeny máme i my mnoho společného: jedno tělo, jednoho Ducha svatého, jednu naději, jednoho Pána, jednu víru, jeden křest a jednoho Boha a Otce.

Příběh Josefa a jeho bratrů dává dnešním Kristovým následovníkům mnoho příležitostí k zamyšlení nad nesouladem, který mezi námi často panuje. A poskytuje nám mnoho praktických návodů, jak se věnovat jednotě Božího lidu na celém světě.

Josefův příběh podpořil národní jednotu Izraelitů, protože Josef byl člověkem plným odpuštění. A odpuštění je jediným sjednocujícím faktorem, který máme, nejen pro Izraelity, pro nás křesťany, pro rodiny, pro život, který žijeme v tomto světě. Josef byl svými bratry tolik týrán, ale když byli v nesnázích, zachránil je... A když se podíváme na Josefův příběh a na to, jak odpustil, odpustil něco, co bylo tak obrovské. Chtěli ho zabít. Nechtěli ho nechat naživu. Nechtěli se s ním už nikdy setkat. Ale Josef jim nechtěl ublížit. Měl moc, měl páky, jak to udělat, ale stal se zbožným a vyzrál ve víře víc než oni a zahrnul je. A to se může opakovat a může se to opakovat v Izraeli mezi dvanácti kmeny, může se to opakovat v nás, v našich rodinách, v našich církvích a může se to opakovat ve společnosti.

- Rev. Dr. Cyprian K. Guchienda

Jakkoli je cenné si uvědomit, že Mojžíšovy zvláštní důrazy podporovaly národní jednotu Izraele, je také důležité si uvědomit, proč to Mojžíš musel udělat. Stručně řečeno, Mojžíš zdůrazňoval potřebu jednoty, protože Bůh pro svůj lid ustanovil také národnostní rozmanitost.

Národní rozmanitost

Jednoduše řečeno, všichni kmenoví patriarchové byli Jákobovými dědici, ale to neznamenalo, že se všemi bylo nakládáno úplně stejně. Naopak, zbytek Starého zákona

jasně ukazuje, že Bůh udělil jednotlivým izraelským kmenům různá privilegia a povinnosti. A Mojžíš zdůrazňoval potřebu harmonie mezi izraelskými kmeny z jednoho hlavního důvodu: jednota Izraele mohla být zachována pouze tehdy, když Izraelité uznávali, že Bůh sám ustanovil jejich různá kmenová privilegia a povinnosti.

Stejně jako téma jednoty se i téma rozmanitosti prolíná každým krokem příběhu Josefa a jeho bratrů. Zvláště výrazné je však v Genesis 47:28-49:33. V těchto kapitolách Jákob rozdělil dědictví všem svým dvanácti synům, ale zároveň mezi nimi a jejich potomky ustanovil trvalé rozdíly.

V těchto kapitolách Mojžíš propaguje národnostní rozmanitost Izraele tím, že rozlišuje všechny Jákobovy syny. Pro naše účely se však budeme zabývat pouze dvěma: Juda a jeho potomci a samozřejmě Josef a jeho potomci. Nejprve se zamysleme nad poctou, které se dostalo Judovi a jeho potomkům.

Juda a potomci. Mojžíš v těchto kapitolách několikrát přesunul patriarchu Judu do centra pozornosti, aby potvrdil význam, který Bůh Judovi a jeho kmeni určil. Juda se poprvé objevuje v Genesis 37:12-36, když se bratři pokusili Josefa zabít. Ve verších 26-27 Juda mezi svými bratry vynikl a úspěšně zasáhl v Josefův prospěch. Juda potvrdil soulad, který měl bratry charakterizovat, když jim ve verši 27 připomněl, že „vždyť to je náš bratr a naše tělo“. A zde vidíme, že Judovo vůdcovství bylo uznáno, když bratři souhlasili s jeho plánem.

Juda se znovu objevuje v 38:1-30, když Mojžíš vypráví příběh o Judově hříchu v Kanaánu. Tato epizoda staví Judovu nemorálnost do kontrastu s Josefovou poctivostí v Potífarově domě. V 38:26 však Mojžíš odhalil Judovo pokorné vyznání, když Juda přiznal: „[Tamar] je spravedlivější než já“. Je zřejmé, že Bůh Judovo pokání přijal, protože Bůh poté Judovi požehnal dvojčaty, Perezem a Zerachem.

Mojžíš znovu upozornil na vůdcovství Judy během druhé cesty patriarchů do Egypta v 44:14-34. Když byl Benjamín obviněn z krádeže stříbrného poháru, vystoupil Juda v Josefově přítomnosti a prosil o milost. Mluvil s pokorou a sebe i své bratry nazval Josefovými „otroky“. Vyjádřil lítost nad tím, co on a jeho bratři udělali, vyznáním, že „Bůh postihl provinění tvých otroků“. Svého otce uctil tím, že upozornil na „zlo, které by [jeho] otce postihlo“, kdyby se Benjamín nevrátil do Kanaánu. A odvážně se nabídl, že zůstane v Egyptě „místo toho chlapce“.

A konečně v 49:1-28 se Juda dostal do popředí při Jákobově závěrečném požehnání. Ve verších 8-12 Jákob prohlásil, že Juda a jeho kmen budou povýšeni do bezkonkurenčního vůdčího postavení. A kmen Juda se jednoho dne stane královským kmenem Izraele. Poslechněme si Jákobova slova v Genesis 49:8-10:

Judo, tvoji bratři ti budou vzdávat chválu, tvá ruka bude na šíji tvých nepřátel. Budou se ti klanět synové tvého otce. Jsi lví mládě, Judo. Z kořisti jsi vyrostl, můj synu. Schoulil se, ulehl jako lev či jako lvice. Kdo ho přinutí povstat? Neodstoupí žezlo od Judy ani palcát od jeho nohou, dokud nepřijde ten, kterému patří a jehož budou poslouchat národy (Genesis 49:8-10).

Všimněte si, že Judovi „bratři ho budou chválit“. Vloží svou ruku „na šíji [svých] nepřátel“, což znamená, že přemůže každého, kdo se mu postaví. A Judovi „synové otce“

- jeho bratři - „se [mu] budou klanět“. Věrný svým dřívějším charakteristikám Mojžíš naznačil, že Judův kmen bude mít autoritu nad ostatními izraelskými kmeny.

Je důležité si všimnout, že „žezlo“ a „palcát“, symboly královské moci, bude držet potomek Judy. Judova královská rodina bude vládnout, „dokud nepřijde ten, kterému patří, a jehož budou poslouchat národy“.

V Genesis 49:10 se poprvé v Písmu výslovně zmiňujeme o tom, že Judův potomek se stane králem celého světa. Jedná se o jasný odkaz na Mesiáše z Davidova rodu. A tento budoucí král naplní zaslíbení z Genesis 12:3, kde Bůh řekl Abrahamovi: „V tobě budou požehnány všechny čeledi země.“ Skrze tohoto krále dosáhne Boží království celé zeměkoule. A „poslušnost národů“ bude svěřena tomuto velkému králi z Judy.

Není těžké pochopit, proč Mojžíš zdůrazňoval vyvýšení Judy v tomto světě pro své původní posluchače v jejich světě. Juda nebyl prvním Jákobovým synem a za normálních okolností by neměl takové postavení. Mojžíš tedy sice psal o Josefovi a jeho bratrech, aby podpořil národní jednotu, ale zároveň od nich očekával, že tuto jednotu udrží ve světle skutečnosti, že Bůh tímto způsobem povýšil kmen Juda.

Judovo povýšení má také mnoho důsledků pro moderní následovníky Krista v našem světě. Jádrem všeho je však skutečnost, že Bůh zaslíbil nejvyššího krále z Judova kmene. A tento slib se naplnil v dokonale spravedlivém Davidově synovi, Ježíši, Králi vesmíru. Ježíš usedl na nebeský trůn při inauguraci svého království. Vládne po celou dobu trvání svého království, dokud mu nebudou všichni jeho nepřátelé položeni pod nohy. A při dovršení svého království bude navždy vládnout novému stvoření.

Poté, co jsme viděli, jak Mojžíš zdůraznil národnostní rozmanitost v Izraeli tím, že se zaměřil na Judu a jeho potomky, věnujme se v této části knihy Genesis zjevnému významu Josefa a jeho potomků.

Josef a potomci. Jak jsme viděli, Josef je hlavní postavou knihy Genesis 37:2-50:26. Na rozdíl od svých bratrů je však Josef v těchto kapitolách silně idealizován. Vlastně jediný případ, kdy Mojžíš naznačil nějakou chybu v Josefově charakteru, byl v úvodní epizodě. V 37:2-11 se dozvídáme, že Josef své bratry popuzoval. Přinášel o nich otci špatné zprávy a chlubil se jim svými sny o budoucnosti. Ale i tento jediný negativní rys je nenápadný. A Mojžíš ho ve 2. verši minimalizuje zmínkou o tom, že Josef byl teprve „sedmnáctiletý“.

Až na tento náznak nedokonalosti je Josefův portrét zcela pozitivní. Josef sloužil Potífarovi věrně. Odolal Potífarově ženě. Ve své službě faraonovi byl bezchybný. Moudře zkoušel své bratry, když za ním přišli. Měl k nim laskavé srdce i po zlu, které mu způsobili. Projevoval lásku ke svému otci a k Benjamínovi. Jako vůdce Egypta požehnal mnoha národům. V těchto a mnoha dalších ohledech Mojžíš vykreslil Josefa přesně tak, jak ho Jákob popsál v Genesis 49:26. Josef byl „nazírem mezi svými bratry“.

Z běžné zkušenosti všichni víme, že Josef musel ve svém životě mnohokrát zhřešit. To platilo pro každého člověka v každé době, s výjimkou Ježíše. Proč tedy Mojžíš Josefa takto idealizoval? Jaký byl jeho záměr? Odpověď spočívá v tom, že Bůh dal Josefovi a jeho potomkům zvláštní postavení mezi izraelskými kmeny.

Význam Josefa a jeho potomků se poprvé objevuje ve zvláštních opatřeních učiněných pro Josefovy syny v Genesis 48:1-22. V těchto verších Jákob požehnal

Josefovým synům Efrajimovi a Manasesovi, jako by to byli jeho vlastní synové. Podle 1. Paralipomenon 5:1 ztratil Ruben postavení prvorozeného, protože se dopustil krvesmilstva. Když tedy Jákob přijal Efrajima a Manasese za vlastní, znamenalo to, že Josef obdržel dvojnásobný podíl jako Jákobův prvorozený.

Jeden z nejzajímavějších úseků tohoto uspořádání se objevuje v 48:13-20, kde Jákob požehnal Efrajimovi nad Manasesem. Josef opatrně postavil své syny před Jákoba tak, aby Jákobova pravice, ruka většího požehnání, spočinula na Manasesově hlavě. Jákobova levá ruka, ruka menšího požehnání, pak měla spočinout na Efrajimově hlavě. Toto uspořádání se zdálo být vhodné, protože Menaše byl Josefův prvorozený syn. Jákob však bez vysvětlení zkřížil ruce, když se natáhl, takže jeho levá ruka směřovala k Manasesovi a pravá k Efrajimovi. Josefovi se to nelíbilo a snažil se Jákobovy ruce posunout tak, aby byly ve prospěch Manasese. Ale poslechněte si, co se stalo potom v Genesis 48:19:

Jeho otec odmítl a řekl: Vím, můj synu, vím. I on se stane lidem a také on bude veliký. Avšak jeho mladší bratr bude větší než on a jeho potomstvo naplní národy (Genesis 48:19).

Nebo, jak by se dalo říci, „celý národ v sobě“. Pasáže jako Numeri 2:18-21 a Deuteronomium 33:17 naznačují, že Efrajim se skutečně stal početnějším a významnějším než Manases. Efrajimova převaha byla ve skutečnosti tak velká, že později, v období rozdělené monarchie, byl celý národ severního Izraele často nazýván „Efrajim“.

To vše se může zdát moderním následovníkům Krista nepodstatné. Ale neočekávaný význam, který byl v onom světě Josefa a jeho bratrů přisouzen Efraimovi, poukazoval na Bohem stanovené uspořádání, které bylo pro první Mojžíšovy posluchače v jejich světě obzvláště důležité. Když Mojžíš psal knihu Genesis, chystal se předat vedení národa Jozuovi, svému chráněnci. Jozue však nebyl z kmene Lévi jako Mojžíš a Áron. Nepocházel ani z královského kmene Juda. Ne, Jozue pocházel z kmene Efrajim, z kmene, kterému Bůh požehnal a který měl přednost před všemi ostatními. Mojžíš v tomto vyprávění v podstatě vyzdvihl Efraima, aby potvrdil svou volbu nástupce. Teprve po Jozuově smrti se kmen Juda vyšvihl do význačné pozice. Efrajimský Jozue měl vést národ do zaslíbené země.

Jako moderní následovníky Krista nás tento rozměr příběhu o Josefovi a jeho bratrech vyzývá, abychom si uvědomili různá požehnání a role, které Bůh v našem světě určil. Při inauguraci svého království Ježíš požehnal svůj lid různými dary. Některé z nich obdaroval jako apoštoly, proroky, učitele a podobně. Různé lidi povolal k různým druhům povinností a výsad. Kristus tuto rozmanitost ustanovil nikoli proto, aby svůj lid rozdrobil, ale aby ho k sobě navzájem připoutal. A po celou dobu trvání Kristova království Duch svatý rozlévá své dary podle své vůle. A i při dovršení budeme svědky rozmanitosti ve způsobech, jakými Bůh poctí ty, kdo Krista následovali. Když aplikujeme příběh Josefa a jeho bratrů na náš svět, musíme uznat a ocenit rozmanitost, kterou Bůh ustanovil mezi svým lidem v každé době.

ZÁVĚR

V této lekci o Josefovi a jeho bratrech jsme se zabývali strukturou a obsahem posledního velkého oddílu knihy Genesis. A viděli jsme, jak Mojžíš tyto kapitoly využil k prosazení hlavních témat, včetně těch, která se objevují v předchozích částech Genesis, a jak Mojžíš v těchto kapitolách kladl zvláštní důraz na jednotu a rozmanitost izraelského národa.

Příběh Josefa a jeho bratrů ukazuje, jak těžké bylo pro izraelské patriarchy žít ve vzájemném míru. Nakonec však Bůh mezi nimi vytvořil trvalá pouta lásky. Tento příběh o nesouladu, smíření a harmonii byl původně napsán proto, aby dvanáct izraelských kmenů vyzval k pokání a jednotě jako Boží lid v jejich době. A dnes nás vyzývá, abychom se bránili rozdělení a podporovali pouta lásky, která mezi námi existují jako mezi Kristovými následovníky. Jako Kristovo tělo máme mít podíl na Kristově dědictví. A příběh Josefa a jeho bratrů nabízí nepostradatelné vodítko pro to, jak se máme dnes věnovat jednotě Božího lidu v zájmu jeho slavného království na celém světě.

PŘISPĚVATELÉ

Dr. Scott Redd (Host) je prezidentem a docentem Starého zákona na Reformovaném teologickém semináři ve Washingtonu D.C. Dr. Redd získal titul M.Div. na Reformovaném teologickém semináři a tituly M.A. a Ph.D. na The Catholic University of America. Vyučoval na Catholic University of America, Augustinově teologickém institutu na Maltě a Mezinárodním vzdělávacím institutu v oblasti Středomoří. Dr. Redd přispíval do různých publikací, například *Tabletalk* (Ligonier Ministries), *The Washington Post* a *First Things*. Kromě toho vydal knihy *Constituent Postponement in Biblical Hebrew Verse* (Society of Biblical Literature, 2014) a *Wholehearted: A Biblical Look at the Greatest Commandment and Personal Wealth* (Institute for Faith, Work & Economics, 2016).

Dr. Stephen J. Bramer je profesorem a vedoucím katedry biblických výkladů na Dallaském teologickém semináři.

Dr. Robert B. Chisholm, Jr. je vedoucím katedry a profesorem Starého zákona na Dallaském teologickém semináři.

Rev. Dr. Cyprian K. Guchienda je pastorem všech národů v presbyteriánském kostele Highland Park v Dallasu, TX.

Dr. Richard L. Pratt, Jr. je prezidentem Third Millennium Ministries a adjunktem Starého zákona na Reformovaném teologickém semináři v Orlandu.

Rev. Dr. Michael Walker je rezidenčním teologem v Highland Park Presbyterian Church v Dallasu, TX.

Dr. Larry J. Waters je profesorem biblického výkladu na Dallaském teologickém semináři.

SLOVNÍČEK

chiasmus - literární struktura, v níž jsou části před a za ústřední větou paralelní nebo se vzájemně vyvažují.

Efrajim - Josefův druhý syn, který obdržel větší požehnání než jeho bratr Manases; Jozuův předek.

Izrael - hebrejské slovo znamenající „Bůh bojuje“; nové jméno, které dostal Jákob poté, co zápasil s andělem; také národ pocházející z Jákoba.

Izraelita - příslušník izraelského národa

Manases - Josefův prvorozený syn

Potifar - egyptský úředník, který koupil Josefa poté, co byl prodán do otroctví; Potifarova žena se neúspěšně pokusila Josefa svést.

Támar - vdova po Judových synech, která svedla Judu poté, co jí nedovolil vzít si jeho nejmladšího syna; matka Perese a Zery.

tamten svět - svět, o kterém psali bibličtí autoři.

jejich svět - svět původních čtenářů Písma.